

OPERA LUI CIORAN

SCRIERI ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Pe culmile disperării

ediția întâi – 1934 / prima ediție postbelică, Humanitas – 1990

Cartea amăgirilor – 1936 / 1991

Schimbarea la față a României

1936 / ediție revăzută de autor – 1990

Lacrimi și sfinți – 1937 / 1991

Amurgul gândurilor – 1940 / 1991

Îndreptar pătimăș (1–70) [Paris, 1940], Humanitas – 1991

Îndreptar pătimăș II (70–140) [Paris, 1941–1944], Humanitas – 2011

Despre Franța [Paris, 1941], Humanitas – 2011

Razne [Paris, 1945–1946], Humanitas – 2011

Carnetul unui afurisit, Humanitas – 2021

SCRIERI ÎN LIMBA FRANCEZĂ

Précis de décomposition *Tratat de descompunere*

Gallimard – 1949 Humanitas – 1992

Syllogismes de l'amertume – 1952 *Stilogismele amărăciunii* – 1992

La Tentation d'exister – 1956 *Ispita de a exista* – 1992

Histoire et utopie – 1960 *Istorie și utopie* – 1992

La Chute dans le temps – 1964 *Căderea în timp* – 1994

Le Mauvais démiurge – 1969 *Demiurgul cel rău* – 1995

*De l'inconvénient
d'être né* – 1973 *Despre neajunsul
de a te fi născut* – 1995

Écartèlement – 1979 *Sfârtecare* – 1995

Exercices d'admiration – 1986 *Exerciții de admirație* – 1993

Aveux et anathèmes – 1987 *Mărturisiri și anateme* – 1994

Mon Pays / Țara mea

Humanitas – 1996

Cahiers – 1997 *Caiete* (3 vol.) – 1999–2000

PUBLICISTICĂ, CORESPONDENȚĂ, CONVORBIRI

Singurătate și destin, Humanitas – 1992

Convorbiri, Humanitas – 1993

Scrisori către cei de-acasă, Humanitas – 1995

CIORAN

DESPRE NEAJUNSUL DE A TE FI NĂSCUT

Traducere din franceză
de Florin Sicoie

HUMANITAS

Redactor: S. Skultéty
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măximeanu
Corector: Cristina Jelescu

Tipărit la Prod Com

E.M. Cioran
De l'inconvénient d'être né
© Éditions Gallimard, 1973
All rights reserved.

© HUMANITAS, 1995, 2026, pentru prezenta ediție în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Cioran, Emil
Despre neajunsul de a te fi născut / Emil Cioran; trad. din franceză
de Florin Sicoie. – București: Humanitas, 2026
ISBN 978-973-50-9298-6
I. Sicoie, Florin (trad.)
821.135.1

EDITURĂ HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

I

Trei dimineața. Simt secunda de față, apoi pe cealaltă,
fac bilanțul fiecărui minut.

De ce toate astea? – *Pentru că m-am născut.*

Punerea în cauză a nașterii ține de un tip special de
veghe.

*

„De când sunt pe lume“ – acest *de când* mi se pare
încărcat de un înțeles atât de înfricoșător, încât devine
de neîndurat.

*

Există o cunoaștere care anulează orice consistență și
importanță a ceea ce facem: pentru ea, totul e lipsit de
temei, în afară de ea însăși. Atât de pură, încât are oroare
până și de ideea de obiect, ea exprimă acea știință supremă
potrivit căreia a săvârși sau a nu săvârși o faptă este totuna
și care e însoțită și ea de o satisfacție ieșită din comun:
cea de a putea repeta, cu fiecare ocazie, că nu merită să
pui suflet în nici un gest pe care-l faci, că nimic material
nu e de natură să înobileze ceva, că „realitatea“ ține de
absurd. O astfel de cunoaștere ar trebui să fie numită
postumă: ea are loc ca și cum subiectul cunoscător ar fi
viu și neviu, ființă și amintire a ființei. „Ține deja de

trecut“, spune el despre tot ce face, în chiar momentul actului, care e astfel privat pentru totdeauna de *prezent*.

*

Nu alergăm spre moarte, ci fugim de catastrofa nașterii, zvârcolindu-ne, supraviețuitori care încearcă s-o uite. Frica de moarte nu e decât proiecția în viitor a unei spaime care-și are începutul în prima noastră clipă.

Nu ne place, desigur, să socotim nașterea un rău: n-am fost oare învățați că ea e supremul bine, că răul se găsește la sfârșitul, și nu la începutul vieții noastre? Răul, adevăratul rău e totuși *în urma*, nu înaintea noastră. E ceea ce i-a scăpat lui Cristos, ce a înțeles Buddha: „Dacă n-ar exista pe lume trei lucruri, o, ucenici, Desăvârșitul n-ar apărea pe lume...“ Și, înainte de bătrânețe și de moarte, el așază faptul nașterii, izvor al tuturor slăbiciunilor și al tuturor nenorocirilor.

*

Putem suporta orice adevăr, oricât de zdrobitor, cu condiția să înlocuiască totul, să conțină tot atâta vitalitate cât speranța căreia i s-a substituit.

*

Nu fac nimic, se înțelege. Dar *văd* cum trec orele -- și asta e preferabil încercării de a le umple.

*

Nu trebuie să ne ostenim cu o operă, trebuie doar să spunem ceva care să se poată murmura la urechea unui bețiv sau a unui muribund.

*

Nimic nu dovedește mai bine cât de mult a decăzut omenirea ca imposibilitatea de a găsi fie și un singur popor, un singur trib la care nașterea să mai provoace doliu și bocet.

*

Să te răzvrățești împotriva eredității înseamnă să te răzvrățești împotriva a miliarde de ani, împotriva *primei* celule.

*

Există un zeu la originea, dacă nu la capătul, oricărei bucurii.

*

Niciodată în largul meu în imediat, nu mă seduce decât ceea ce mă precedă, ceea ce mă îndepărtează de prezent, clipele fără număr în care n-am existat: nenăscutul.

*

Nevoie fizică de dezonoare. Mi-ar fi plăcut să fiu odraslă de călău.

*

Cu ce drept vă apucați să vă rugați pentru mine? N-am nevoie de mijlocitor, am să mă descurc *singur*. Din partea unui nenorocit, aș primi, poate, dar din partea nimănui altcuiva, fie el și sfânt. Nu pot tolera ca alții să se preocupe de propria-mi mântuire. Dacă mă tem de

ea și-ncerc să-i scap, nimic mai supărător ca rugăciunile voastre! Duceți-vă cu ele de-aici; oricum, nu suntem în slujba acelorași zei. Dacă ai mei sunt nevolnici, am toate motivele să cred că nici ai voștri nu sunt mai grozavi. Presupunând totuși că ei sunt așa cum vi-i imaginați, tot le-ar lipsi puterea să mă vindece de o spaimă mai veche decât propria-mi memorie.

*

Ce lucru jalnic o senzație! *Poate* nici extazul însuși nu e mai mult.

*

Să desfacă, să des-zidească e singura sarcină pe care și-o poate fixa omul, dacă aspiră, așa cum o arată totul, să se deosebească de Ziditor.

*

Știu că nașterea mea e o întâmplare, un accident ridicol, și totuși, de cum uit de mine, mă port ca și cum ea ar fi un eveniment capital, indispensabil mersului și echilibrului lumii.

*

Să fi comis toate crimele, în afara celei de a fi tată.

*

Ca regulă generală, oamenii *așteaptă* dezamăgirea: ei știu că nu trebuie să se neliniștească, că, mai devreme sau mai târziu, ea va veni, oferindu-le răgazul necesar să se

poată ocupa de problemele momentului. Cu dezmeticitul e altfel: pentru el, dezamăgirea survine în același timp cu actul; n-are nevoie s-o pândească, e acolo. Eliberându-se de succesiunea lucrurilor, el a devorat posibilul și a făcut inutil viitorul. „Nu vă pot întâlni în viitorul *vostru*, le spune el celorlalți. N-avem nici măcar o singură clipă care să ne fie comună.” Asta fiindcă pentru el întregul viitor e deja acolo.

Când simțim sfârșitul în punctul de pornire, mergem mai repede ca timpul. Iluminarea, dezamăgire fulgerătoare, răspândește o siguranță care-l transformă pe dezmeticit în mântuit.

*

Mă eliberez de aparențe și, cu toate acestea, mă-ncurc în ele; sau mai degrabă: mă găsesc la jumătatea distanței dintre aceste aparențe și *ceea ce* le neagă, *ceea ce* n-are nici nume, nici conținut, *ceea ce* nu e nimic și este totul. Pasul decisiv dincolo de ele n-am să-l fac niciodată. Firea mă obligă să plutesc, să mă eternizez în echivoc, și, dacă mi-aș propune să mă hotărâsc într-un sens sau în celălalt, aş pieri prin propria-mi salvare.

*

Capacitatea mea de a fi dezamăgit depășește înțelegera. Ea e cea care mă face să-l înțeleg pe Buddha, dar tot ea mă împiedică să-l urmez.

*

Ceea ce nu ne mai poate înduioșa nu mai contează și nu mai există. Ne dăm seama de ce trecutul nostru

încetează atât de repede să ne aparțină, pentru a lua înfățișare de poveste, de ceva ce nu mai privește pe nimeni.

*

În cel mai adânc colț al sufletului, să aspiți să fii la fel de sărac, la fel de vrednic de milă ca Dumnezeu.

*

Adevărata legătură dintre ființe nu se stabilește decât prin prezența mută, prin aparenta necomunicare, prin schimbul misterios și fără cuvinte care seamănă cu rugăciunea interioară.

*

Ceea ce știu la șaizeci de ani știam la fel de bine la douăzeci. Patruzeci de ani ai unei lungi, inutile munci de verificare...

*

Că totul e lipsit de consistență, de temei, de justificare, sunt de obicei atât de sigur, încât cel care ar îndrăzni să mă contrazică, chiar dacă e omul pe care-l stimez cel mai mult, mi-ar apărea ca un șarlatan sau un idiot.

*

Încă din copilărie, percepeam scurgerea orelor, independente de orice raport, de orice fapt și de orice eveniment, disjunția timpului de tot ce nu era el, existența lui autonomă, statutul său singular, autoritatea, tirania sa. Îmi amintesc cum nu se poate mai clar după-amiaza

în care, pentru prima dată, în fața universului gol, nu mai eram decât scurgere de clipe răzvrătite împotriva propriei funcții. Timpul se desprindea de ființă *pe seama mea*.

*

Spre deosebire de Iov, eu nu mi-am blestemat ziua în care m-am născut; pe celelalte, în schimb, le-am afurisit pe toate...

*

Dacă moartea n-ar avea decât laturi negative, ar fi un act irealizabil.

*

Totul este; nimic nu este. Și o formulă, și cealaltă sunt purtătoarele unei egale împăcări. Anxiosul, spre nenorocirea sa, rămâne între ele două, înfricoșat și perplex, mereu la discreția unei nuanțe, incapabil să se fixeze în siguranța ființei sau a absenței faptului de a fi.

*

Pe acea coastă normandă, la o oră atât de matinală, n-aveam nevoie de nimeni. Prezența pescărușilor mă deranja: i-am gonit cu pietre. Și am înțeles că țipetele lor, de o stridență supranaturală, erau exact ceea ce-mi trebuia, că numai înspăimântătorul putea să mă liniștească și că doar pentru a-l întâlni mă trezisem înaintea răsăritului.

*

A fi în viață – sunt deodată izbit de ciudățenia acestei expresii, ca și cum nu s-ar aplica nimănui.

*

De fiecare dată când ceva nu merge și când mi-e milă de mintea mea, mă cuprinde o irezistibilă dorință de a *proclama*. Atunci înțeleg din ce meschine abisuri apar reformatorii, profeții și mântuitorii.

*

Mi-ar plăcea să fiu liber, total liber. Liber ca un mort din fașă.

*

Dacă în luciditate intră atâta ambiguitate și zbucium este pentru că ea e rezultatul faptului că nu am știut cum să ne folosim insomniile.

*

Obsesia nașterii, transpunându-ne *înaintea* propriului trecut, ne face să pierdem gustul viitorului, al prezentului și chiar al trecutului.

*

Rare sunt zilele în care, proiectat în postistorie, să nu asist la ilaritatea zeilor ieșind din episodul omenesc.

E cu adevărat nevoie de o viziune de rezervă, atunci când cea a Judecății de Apoi nu mai mulțumește pe nimeni.

*

O idee, o ființă, orice lucru care se întrupează își pierde înfățișarea, devine grotesc. Frustrare a rezultatului. Să

nu evadezi niciodată din posibil, să te complaci în postura de etern veleitar, *să uiți* să te naști.

*

Adevărata, unica neșansă: aceea de a vedea lumina zilei. Ea își are obârșia în agresivitatea, în principiul de expansiune și de furie localizat în origini, în elanul spre rău care le-a agitat.

*

Când revezi pe cineva după mulți ani, ar trebui să te așezi unul în fața celuilalt și să nu spui nimic ore în șir, pentru ca, profitând de tăcere, consternarea să se poată autosavura.

*

Zile atinse miraculos de sterilitate. În loc să mă bucur, să mă felicit, să convertesc această ariditate în sărbătoare, să văd în ea o ilustrare a desăvârșirii și maturității, ca și a detașării mele, mă las cotropit de ciudă și de proastă dispoziție, atât e de tenace în noi omul pe care-l știm, secătura agitată, incapabilă să se așeze în umbră.

*

Sunt atras de filozofia hindusă, al cărei scop esențial este de a învinge eul; și tot ce fac și tot ce gândesc nu înseamnă decât eu și suferință cumplită a eului.

*

Câtă vreme acționăm, avem un scop; acțiunea o dată terminată, ea nu are pentru noi mai multă realitate decât

scopul pe care-l urmăream. Nu exista deci nimic cu adevărat coerent în toate acestea, nu era decât joc. Dar există și din aceia care au conștiința acestui joc chiar *în timpul* acțiunii: ei trăiesc concluzia în premise, rezultatul în virtual, subminând gravitatea prin însuși faptul că există.

Viziunea nonrealității, a carenței universale este rezultatul combinat al unei senzații cotidiene și al unui fior neașteptat. *Totul e joc* – fără această revelație, senzația pe care o purtăm cu noi pe firul zilelor n-ar mai avea acea amprentă de evidență de care au nevoie experiențele metafizice pentru a se deosebi de contrafacerile lor, *indispozițiile*. Pentru că orice indispoziție nu e decât o experiență metafizică avortată.

*

Când curiozitatea pe care o încercăm în fața morții ni se epuizează, închipuindu-ne că nu mai avem nimic altceva de vămuț din asta, ne îndreptăm atenția spre naștere, ne pornim să înfruntăm un abis la fel de fără sfârșit...

*

Chiar în acest moment, mi-e *rău*. Acest eveniment, crucial pentru mine, este inexistent, chiar de neconceput, pentru restul ființelor, pentru toate ființele. În afară de Dumnezeu, dacă acest cuvânt poate avea vreun înțeles.

*

Auzim din toate părțile că, din moment ce totul e inutil, să faci bine ceea ce faci nu reprezintă un bine. Totuși, tocmai asta e bine. Ca să ajungi la această concluzie

și ca s-o înduri, nu trebuie să exerciți nici o profesie; cel mult, pe aceea de rege, ca Solomon.

*

Reaționez ca toată lumea și chiar ca aceia pe care-i disprețuiesc cel mai mult; dar îmi repar greșeala, deplângând orice faptă pe care o comit, bună sau rea.

*

Unde-mi sunt senzațiile? Au dispărut în... mine, și ce e oare acest eu, dacă nu suma acestor senzații volatilizate?

*

Extraordinar și *nul* – aceste două adjective se aplică unui anumit act și, după aceea, la tot ce rezultă din el, vieții în primul rând.

*

Clarviziunea e singurul viciu care te face liber – liber *într-un pustiu*.

*

Pe măsură ce trec anii, descrește numărul celor cu care ne putem înțelege. Când nu vom mai avea pe nimeni căruia să ne adresăm, vom fi în sfârșit așa cum eram înainte de a eșua într-un nume.

*

Când refuzi lirismul, e un chin să înnegrești o pagină: la ce bun să scrii ca să spui *exact* ceea ce aveai de spus?

*

E foarte greu să accepți să fii judecat de cineva care a suferit mai puțin ca tine. Și cum fiecare se crede un Iov nerecunoscut...

*

Îmi doresc un confesor ideal, căruia să-i spun tot, să-i mărturisesc tot, îmi doresc un sfânt blazat.

*

De atâta amar de vreme de când se moare, viul a căpatat probabil obișnuința de a muri; fără de care nu s-ar explica de ce o insectă sau o rozătoare, și chiar omul, ajung, după câteva sclifoseli, să crape atât de demn.

*

Paradisul nu era suportabil, altfel primul om s-ar fi obișnuit cu el; nici această lume nu este, de vreme ce se regretă paradisul sau se speră un altul. Ce-i de făcut? Unde să mergem? Foarte simplu: să nu facem nimic și să nu ne ducem nicăieri.

*

Sănătatea e desigur un bun; numai că acelora care o posedă le-a fost refuzată șansa de a-și da seama de ea, o sănătate conștientă de sine fiind o sănătate compromisă sau pe punctul de a fi. Cum nimeni nu se bucură că e lipsit de infirmități, putem vorbi fără nici o exagerare de o *dreaptă* pedepsire a celor sănătoși.

*

Unii au parte de nenorociri; alții, de obsesii. Care sunt mai de plâns?

*

Nu mi-ar plăcea ca oamenii să fie drepti în privința mea: aș putea să mă lipsesc de orice, în afară de tonicul in Justiției.

*

„Totul e durere“ – formula budistă, modernizată, ar da: „Totul e coșmar.“

În același fel, nirvâna, chemată să pună capăt unei suferințe și mai răspândite, ar înceta să fie un mijloc rezervat numai unora, ca să devină universală asemeni coșmarului însuși.

*

Ce înseamnă o crucificare unică, pe lângă aceea, cotidiană, pe care o îndură cel care suferă de insomnie?

*

Pe când mă plimbam, la oră târzie, pe alea mărginită de copaci, o castană mi-a căzut la picioare. Zgomotul pe care l-a făcut spărgându-se, ecoul pe care l-a trezit în mine, precum și o emoție în vădită disproporție cu acel incident mărunț m-au cufundat în miracol, în beția irevocabilului, ca și cum nu mai existau întrebări, ci numai răspunsuri. Eram amețit de mii de certitudini neașteptate, cu care nu știam ce să fac...